

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LIV. Assertio nostra ultimò probatur multiplici ratione. Prima est,
quia quisquis agit, quod sibi, spectatis omnibus, probabiliùs apparet
illicitum, contra conscientiam agit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

habitu, quem in omnibus postulat Augustinus dicens: *Diligite homines, interficite errores. Sine superbia de veritate presumite. Sine sevitia pro veritate certate.* Absit proinde ut propositum mihi sit personas fugillare, sed exortationes dumtaxat. Scio enim quod opiniones illas Viri religiosissimi non tradiderint, ut Ethices Christianæ puritatem corrumpere, sed ut infirmis conscientis consulerent, hominumque imbecillitati se accommodarent, indulgentiâ molliori, ne immoderata severitas peccata multiplicaret. Quia tamen mihi videntur non satis providisse, ne humanæ imbecillitatis remedium, ab ipsis excogitatum, valeret in majus animarum detrimentum, amaro in Societate animo tribuenda non est opinionum illarum confutatio: maximè cum de Societatis honore, deque communi Ecclesiæ bono sit, ab ejusmodi opinionibus abstinere, plurimumque utrique noceant, nec parvum Societatis existimationi vulnus infligant, illi è Societate, qui eas animosius propugnant, prout in Gallia Societas experta est, tempore Alexandri VII. dum Casuistarum proditit Apologia, Amadæus Guimenius, &c. Idque observavit sapientissimus Societatis Generalis Mutius Vitelleschius, ideòque ad omnes Provincias 4. Januarii 1617. scripsit, quod *nonnullorum ex Societate sententia (in rebus præsertim ad mores spectantibus) plus nimio libera, non modo periculum esset, ut ipsam everterent, sed ne Ecclesia Dei insignia adferrent detrimenta.* Quemadmodum ergo malevolo sapientissimi istius Generalis in Societatem animo tribuendum non est, quòd id scripserit; sic amaro in Societatem animo jure non tribuitur, quòd contra ejusmodi opiniones scribant, ne & Societatem evertant, & ingentia Ecclesiæ Dei detrimenta adferant. Quo igitur fundamento Terillus & Fibus scripserunt, omnes ferè Antiprobabilistas *malevolentissimo & amaro nimis in Societatem, ejusque Authores animo affectos fuisse,* dum contra Probabilissimum scripserunt? Quà freti autoritate, publico velut Societatis nomine, inimicitias denuntiant omnibus ferè impugnatoribus Probabilissimi? Sine causa & autoritate id faciunt, nec publicam Societatis causam agere censendi sunt, nisi id sibi à Societate commissum doceant: cum ne præcipuorum quidem Societatis Scriptorum, ut Suarezii & Valquezii causa, causa sit totius Societatis, nec totam Societatem impetat, quisquis impetit Suarem. Et, ut sapienter Abbas Gradius cap. 3. *Non video, quid aliud publica Societatis causa esse debeat, quàm quod communiter interest pacis Ecclesiæ, & fidelium adificationis, & animarum salutis, & ut uno verbo complectar omnia, majoris Dei gloria.* Neque enim non modo seipsum, sed ne Cæcum quidem suum universum, seu Societatem, Princeps, & Fundator illius Ignatius seorsim spectasse dicendus est: cum omnibus actionibus suis omnibusque consiliis, splendidum hunc & plenum dignitatis titulum præfixit: AD MAJOREM DEI

GLORIAM. Proinde quisquis agit vel scribit contra errores aut laxitates, ad majorem Dei gloriam, eumdem cum Societate, & Societatis Principe scopum habet, sicque interficit errores, ut homines errantes amet, oprando cum Ecclesiâ, ut in viam redeant veritatis.

CAPUT LIV.

Assertio nostra ultimò probatur multiplici ratione. Prima est, quia quisquis agit, quod sibi, spectatis omnibus, probabilius apparet illicitum, contra conscientiam agit.

Ese illicitum agere contra conscientiam, 666 constat ex Apostolo Rom. 14. *Omne quod non est ex fide, peccatum est.* Necnon ex cap. litteras, de restitit. spoliat. *Quidquid sit contra conscientiam, adificat ad gehennam.* Quòd autem contra conscientiam agat, quisquis agit quod sibi, spectatis omnibus, probabilius apparet illicitum, ratio est

1°. quia facit quod conscientia dicit non esse faciendum. Si enim conscientia dicit, faciendum non esse, quod æquè probabiliter illicitum apparet, quàm licitum (secundum principium istud lumine naturæ notissimum, communique sacrorum Eloquiorum, Pontificum, Patrum, Scholasticorum, immò Judæorum etiam atque Ethnicorum traditione firmatum: *Nefas id agere, quod dubites, æquum sit, an iniquum*) multò magis dicitur, faciendum non esse, quod probabilius illicitum apparet, quàm licitum.

2°. quisquis bonæ menti, rationique sibi cognita non obsequitur, sed reluctatur, reluctatur lumini & judicio intellectus sui. Reluctatur ergo conscientiæ suæ, & contra eam agit. Sed quisquis agit quod sibi, spectatis omnibus, apparet probabilius illicitum, bonæ menti, rationique sibi cognita non obsequitur, sed reluctatur; imò bonam mentem, cognitamque sibi rationem prodit, id faciendo, quod bona mens, & ratio (quam veram esse cognoscit, vel certè verisimiliorem) dicitur non esse faciendum. Ergo, &c.

3°. quisquis agit, quod sibi probabilius apparet illicitum, agit contra lumen & judicium practicum intellectus sui, quod habet, vel potest & debet habere. Igitur agit contra conscientiam quam habet, vel potest & debet habere. Si enim practice judicet secundum momenta rationum & autoritatum sibi propositarum, judicat illicitum esse quod agit. Agit proinde contra conscientiam quam habet. Si verò non judicet secundum momenta rationum & autoritatum sibi propositarum, potest equidem, debetque secundum ea judicare, ut officium impleat boni Judicis, qui verum non fingit, nec sententiam fert ex arbitrio suo; sed secundum quod sibi videtur rationi, & æquitati, & veritati magis consonum. Tunc proinde si non agat contra conscientiam, quam habet, agit contra conscientiam

tiam quam habere debet, si conscientiam contra conscientiam non formet, neque eam formet ex arbitrio suo, sed secundum momenta rationum sibi propositarum. Agere verò contra conscientiam, quam habes, & agere contra conscientiam, quam habere potes & debes, paria sunt. Quia licet in secundo casu non agas formaliter contra conscientiam, agis virtualiter & interpretativè, ut in simili vidimus agendo de peccatis ignorantia, docetque S. Justinus in explicatione qq. Gentium, responso 140. cum dicit ignorantiam Christi culpabilem, quã homo Deum ignorat, cum nosse facile posset, deberetque in Scriptura dici scientiam cognitionemque. Quod probat ex Joan. 7. *Et me scitis, & unde sim, scitis, id est (ait Justinus) scire & cognoscere potestis; de facto enim illi ignorabant Christum.* Quemadmodum ergo paria & æquipollentia sunt, scire & cognoscere Christum, ipsumque scire ac cognoscere posse & debere; sic paria & æquipollentia sunt, habere conscientiam illiciti, ipsamque habere posse & debere. Per consequens paria & æquipollentia sunt, agere contra conscientiam, quam habes de illicito, & agere contra conscientiam, quam habere potes & debes.

670 4°. quisquis agit contra agnatum dictamen rectæ rationis, agit contra conscientiam. Sed quisquis agit secundum opinionem minus probabilem de licito, contra probabiliorem de illicito, cognitam ut talem, agit contra agnatum lumen rectæ rationis. Scit enim quod recta ratio dicat, opinionem probabiliorem de illicito, cognitam ut talem, in judicando & agendo præferendam esse opinioni minus probabili de licito, cognitæ ut tali, conscientiamque potiùs formandam secundum opinionem verisimiliorem, quàm falsissimam. Contrarium tamen facit. Facit ergo contra agnatum dictamen rectæ rationis.

CAPUT LV.

Secunda assertionis nostre ratio est quia, ad licitè operandum, necessarium est prudens & rationale iudicium de honestate operationis. Intellectus verò prudenter & rationabiliter iudicare nequit honestam operationem, quæ sibi probabilius apparet inhonesta, quàm honesta.

671 **M**Ajor certissima est. Tum quia *omne quod non est ex fide, id est conscientia prudenter formatà, peccatum est.* Tum quia conscientia de licito prudenter formati nequit secundum alienum iudicium, sed secundum proprium prudenter conceptum. Proinde non secundum alienam opinionem, sed secundum suam. Quia, ut S. Thomas ait 2. 2. q. 17. a. 2. *homo in iis quæ ad propriam personam pertinent, debet formare conscientiam ex propria scientia.* Ut ergo formare possit conscientiam de licito secundum aliorum opinionem, debet opinionem istam facere suam per pruden-

Tom. I.

tem assensum. Nemo enim prudenter operatur secundum opinionem quam prudenter non habet. Et quæcumque opinio de licito, non est digna prudenti approbatione intellectus ipsius, digna non est prudenti approbatione voluntatis ipsius. Nec potest voluntas in operando prudenter se conformare opinioni, cui intellectus prudenter se conformare non potest in judicando. Voluntas quippe non potest honestè & prudenter operari, nisi secundum dictamen conscientia. Cum igitur conscientia hominis non sit regula primaria honestæ operationis, sed secundaria dumtaxat, applicans & manifestans ipsi regulam primariam, legem scilicet æternam, & regula secundaria non sit recta, nisi sit vel prudenter credatur conformis primariæ; homo non potest prudenter formare conscientiam secundum opinionem de licito, nisi judicet eam veram, adeoque legi æternæ conformem, quatenus id affirmat licitum, quod secundum legem æternam est licitum. Si enim judicet opinionem illam esse falsam, iudicat esse regulam pravam & distortam, utpote difformem regulæ primariæ. Si autem dubitet verane sit, an falsa, dubitat an sit regula recta, an distorta. Non potest ergo licitè eam sequi. Cum prudenter sequi nequeat regulam secundariam, nisi quam prudenter iudicat esse regulam rectam & veram, seu primariæ conformem.

Minor verò propositio, videlicet quod intellectus prudenter & rationabiliter iudicare nequeat honestam operationem, quæ sibi probabilius apparet inhonesta, quàm honesta, probatur 1°. quia intellectus prudenter & rationabiliter iudicare non potest honestam operationem, quæ sibi æquè probabiliter apparet inhonesta, quàm honesta, uti demonstratum est à num. 110. ad 129. Multò ergo minus prudenter iudicare potest honestam operationem, quæ sibi probabilius apparet inhonesta, quàm honesta. Imò nec id physicè potest, quia intellectus est animi facultas in judicando non libera, sed ab objecti momentis, seu motivis, sic dependens, ut licet exercitè non necessitetur ad assentiendum, nisi objecto evidenti, necessitetur tamen ad non assentiendum objecto, nisi proposito sub ratione veri; nec voluntas imperio suo efficere queat, ut ei aliter assentiatur. Aliud quippe est motivum voluntatis; aliud intellectus; nec illud quod voluntati sufficit ad imperandum, sufficit intellectui ad assentiendum. Quia voluntas fertur ad imperandum sub ratione boni; sed intellectus fertur ad assentiendum sub ratione veri. Et idè sicut voluntas imperio suo efficere nequit, ut intellectus iudicet objectum esse verum, dum nullam in eo videt apparentiam veritatis; sic imperio suo efficere nequit, ut intellectus iudicet objectum esse licitum potiùs quàm illicitum, dum in eo nullam videt majorem apparentiam veritatis de licito quàm de illicito. Multò proinde minus

O o o o o